

Hämeenlinnan matkailutulo ja -työllisyys vuonna 2016

100 M €

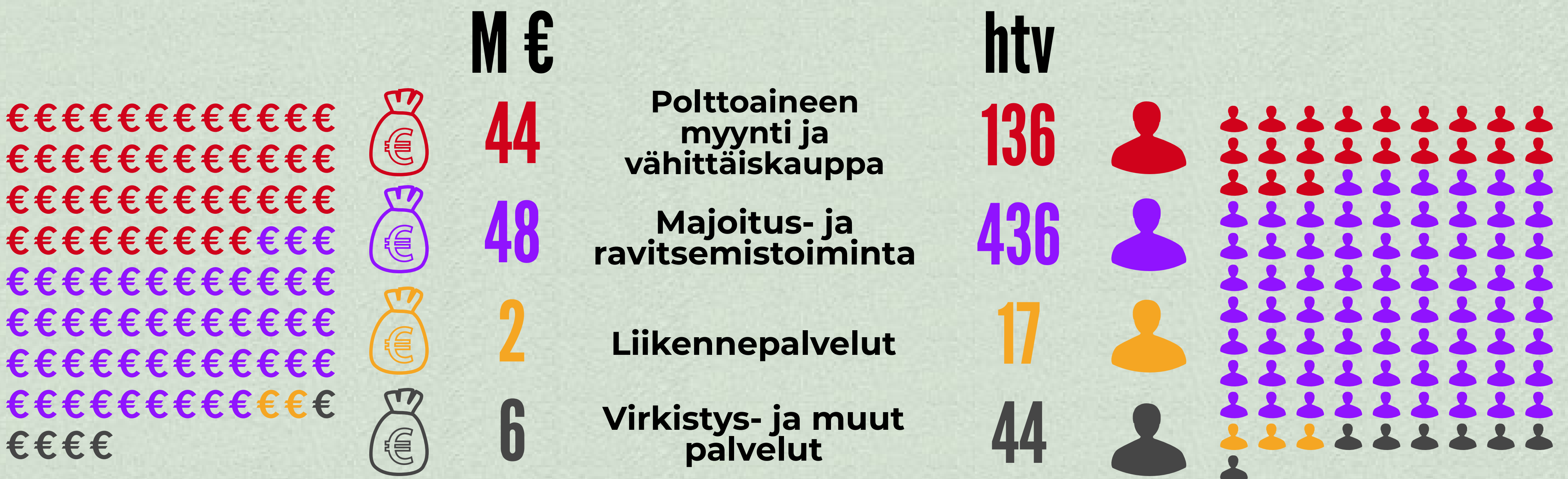
(-1 %)

Välitön matkailutulo

633 htv

(+1 %)

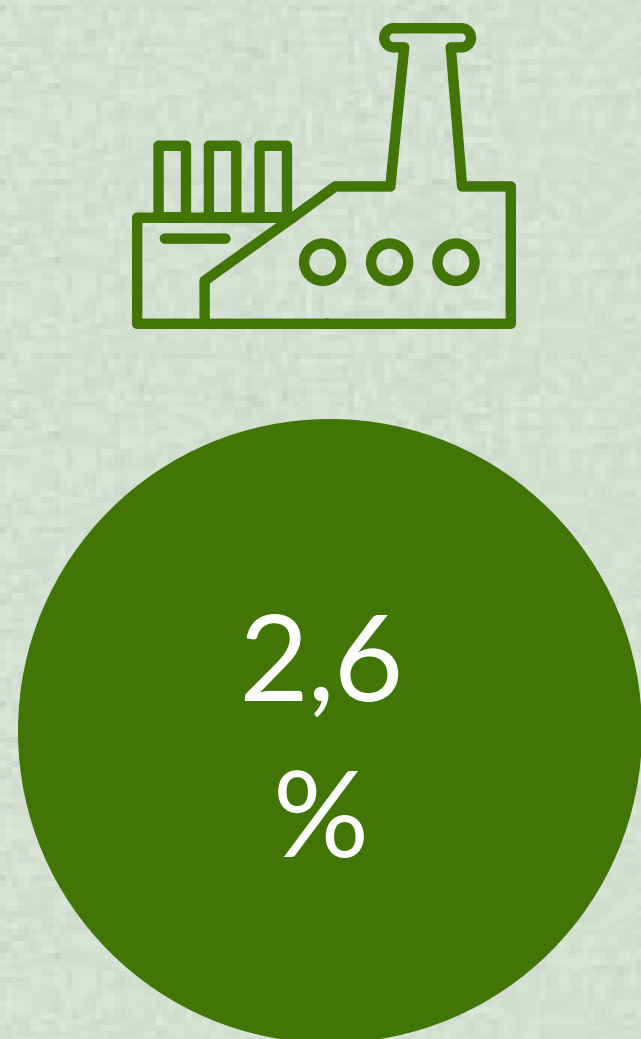
Välitön matkailutyöllisyys

Välittömiä palkkatuloja matkailun ansiosta työllistyneille

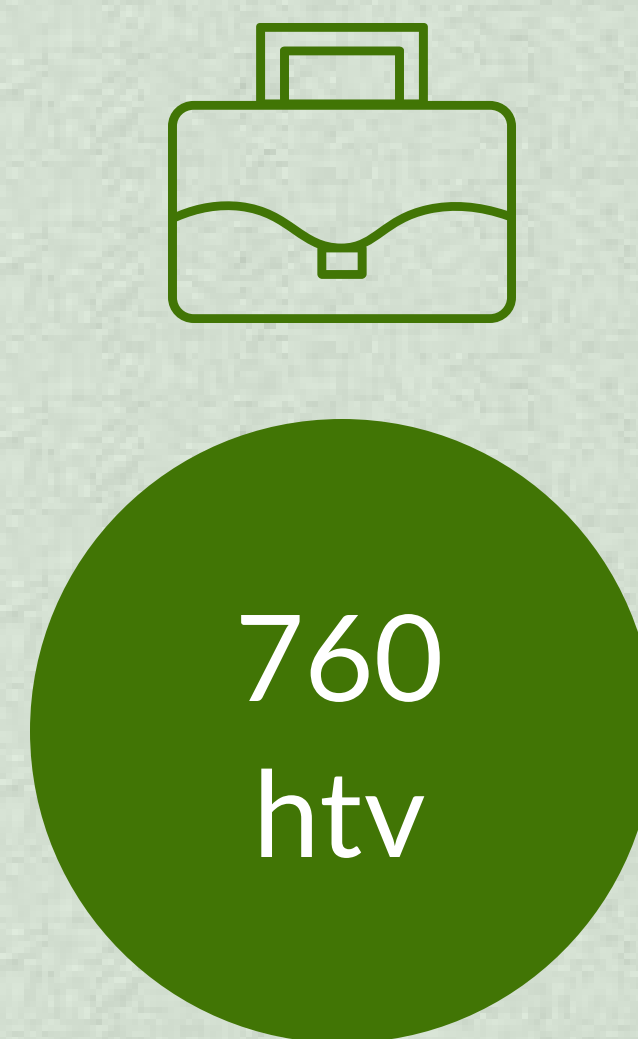
Kunnallisverotuloja kaupungille matkailun ansiosta työllistyneistä (jos kaikki olisivat kirjoilla Hämeenlinnassa)

Välittömän matkailutulon osuus kaikkien toimialojen liikevaihdosta

Matkailun kokonaisvaikutukset enintään (välittömät + kerrannaisvaikutukset)

Matkailun kokonaisyöllisyysvaikutukset enintään (välittömät + kerrannaisvaikutukset)

Selvityksessä käytetyt aineistot

Matkailun alueelliset tulo- ja työllisyysvaikutukset laskettiin tässä tutkimuksessa käyttäen seuraavia tilastoaineistoja:

- *Toimipaikkatilastot 2015 ja 2016 (Tilastokeskus)*
- *Majoitustilastot 2015 ja 2016 (Tilastokeskus)*
- *Suomalaisten matkailu -tutkimus 2016 (Tilastokeskus)*
- *Palkkarakennetilastot 2016 (Tilastokeskus)*
- *Henkilöliikennetutkimus 2016 (Liikennevirasto)*
- *TAK Rajatutkimus 2016 ja 2017 (TAK Oy)*

Lisäksi arvioitaessa matkailijoiden rahankäytön jakautumista päiväkävijöiden ja yöpyjien kesken hyödynnettiin Porvoossa ja Mänttä-Vilppulassa vuonna 2016 tehtyjä matkailijakyselyitä.

Laskentamenetelmät

Niin sanotussa pohjoismaisessa mallissa matkailun taloudellisia vaikutuksia arvioidaan sekä tulomenetelmällä eli tiedustelemalla yrityksiltä matkailijoiden niille tuomaa liikevaihtoa että menomenetelmällä eli kartoittamalla matkailijoiden rahankäyttöä alueella. TAK:n luomassa mallissa matkailuvaikutukset lasketaan matkailijoiden rahankäytöstä alueella hyödyntämällä olemassa olevia tilasto- ja tutkimusaineistoja.

Suomalaisten matkailu -tutkimuksesta laskettiin kaikissa majoituspaikoissa yöpyneiden suomalaisten matkojen määrä ja rahankäyttö. Mikäli havaintoaineisto oli tarkasteluvuonna alle 100, määrä ja rahankäyttö laskettiin keskiarvona edeltäviltä vuosilta siten, että havaintojen määrä ylitti alueella 100. Lisäksi tutkimuksessa oli ensimmäistä kertaa hyödynnettävissä *Suomalaisten matkailu -tutkimuksen työmatka-aineisto*, joka jyvitetiin eri alueille majoitustilaston avulla.

Suomalaisten päiväkävijöiden määrä tutkimusalueella laskettiin vuoden 2016 *henkilöliikennetutkimuksesta*. Siitä otettiin mukaan pitkät matkat (yli 100 km) vakituisen työpaikan matkoilla vähennettynä sekä 30–100 kilometrin matkat, mikäli ne ylittivät seutukuntarajat ja kohde ei ollut vakituisen elinpiiriin kuuluva, esimerkiksi työpaikka. Lisäksi ensimmäistä kertaa otettiin mukaan päivämatkat rajanylitysasemille eli lentokentille tai satamiin.

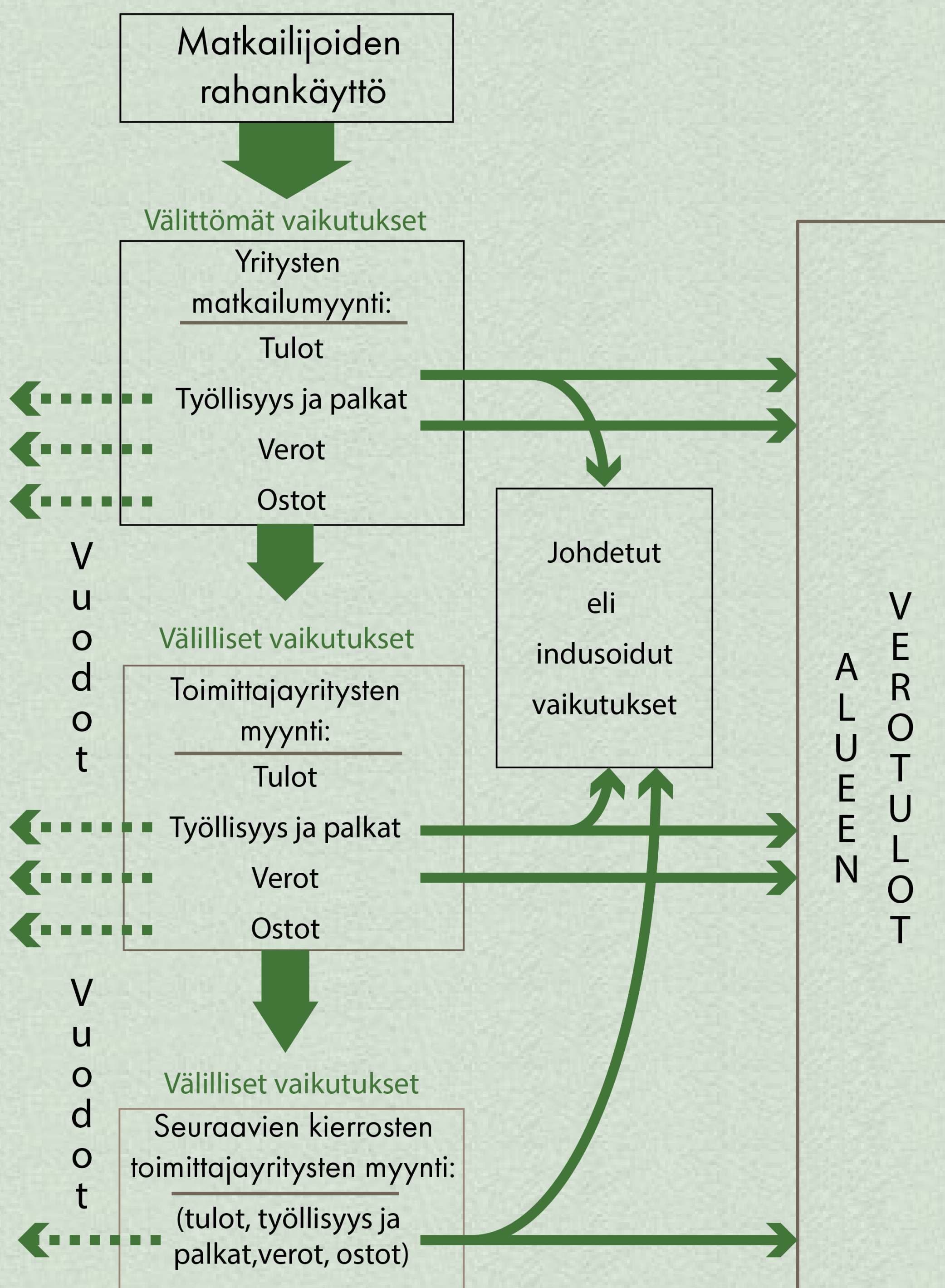
Päiväkävijöiden rahankäyttö laskettiin suhdeluvulla yöpyneiden matkailijoiden Suomalaisten matkailu -tutkimuksessa ilmoittamista rahankäyttömääristä. Matkailun menomenetelmään liittyvät matkailijahaastattelut on useissa tutkimuksissa tehty kesäkaudella ja varsinaisissa matkailukohteissa tai kaupunkien keskustoissa. Verrattaessa näitä lukuja Tilastokeskuksen Suomalaisten matkailu -tutkimuksen tuloksiin voidaan huomata, että matkailijakyselyillä saadut rahankäyttöluvut yliestimoituvat. Tässä tutkimuksessa olemme hyödyntäneet Porvoon ja Mänttä-Vilppulan -matkailijakyselyitä selvittääksemme suhteen päiväkävijöiden ja yöpyvien matkailijoiden rahankäytön välillä. Tämän suhdeluvun avulla olemme estimoineet päiväkävijöiden rahankäytön Tilastokeskuksen Suomalaisten matkailu -tutkimuksesta. Ulkomaalaisten matkailijoiden määrät ja rahankäyttö laskettiin *TAK Rajatutkimuksen* ja majoitustilastojen avulla. *TAK Rajatutkimuksesta* saatuihin matkailijamääriin lisättiin Helsinki-Vantaan transit-matkustajat sekä Helsingissä vierailleet risteilyvieraat vuonna 2016.

Lopuksi rahankäyttö jaettiin neljään toimialaryhmään: polttoaineen myyntiin ja vähittäiskauppaan, majoitus- ja ravitsemistoimintaan, liikennepalveluihin sekä virkistys- ja muihin palveluihin. Tämän tutkimuksen aineistona käytetyssä Suomalaisten matkailu -tutkimuksessa käytetyt rahankäyttökohteet poikkeavat hieman näistä toimialaryhmistä. Suomalaisten matkailu -tutkimuksessa ilmoitettu kulttuuriin sekä urheiluun ja virkistykseen käytetty raha on laskettu virkistys- ja muihin palveluihin. Samoin majoitukseen ja ravitsemispalveluihin käytetty raha on laskettu toimialaryhmään majoitus- ja ravitsemispalvelut. Yksityiskulkuneuvoja käyttäneiden liikenteeseen käyttämä raha luokiteltiin polttoaineeseen ja julkisilla liikkuneiden liikenteeseen.

Suomalaisten matkailu -tutkimus kertoo matkailijoiden rahankäytön liikkumiseen koko matkan ajalta, ei siis matkakohteessa. Tämän vuoksi on tehty olettaus, että 30 prosenttia polttoaineesta tehdään matkakohteessa ja loput muualla. Liikennepalveluihin kohdistuvista menoista (esim. bussit, taksit) puolet on arvioitu kohdistuvan kohdepaikkakunnalle, mutta Helsingin ja Uudenmaan tapauksessa liikennepalveluihin käytetty raha on laskettu kokonaan alueelle. Muu rahankäyttö on laskettu vähittäiskauppaan.

Verrattaessa tämän tutkimuksen tuloksia Tilastokeskuksen matkailutilinpidon lukuihin, on syytä huomioida, että matkailutilinpidossa lasketaan mukaan myös mm. omien vapaa-ajan asuntojen käyttö, joka on kulutusta (mökkien kuluminen), mutta ei rahankäyttöä matkailijan näkökulmasta. Tältä osin siis matkailutilinpidon luvut ovat tässä laskelmassa esitettyjä suurempia. Lisäksi matkailutilinpitoon lasketaan kaikki alueella tapahtuva matkailukulutus, myös alueen asukkaiden matkatoimistoista tekemät ostot sekä esimerkiksi kaukoliikenteen palveluiden käyttö. Tätä alueen asukkaiden matkailukulutusta ei tässä tutkimuksessa ole huomioitu. Ainoastaan Finnairin matkustajaliikenteen ja Helsinki-Vantaan lentokentän liikevaihto on lisätty Vantaan (ja Uudenmaan) lukuihin.

Kerrannaisvaikutukset arvioitiin tulokertoimien avulla. Nämä kertoimet kuvaavat sitä, kuinka paljon yksi matkailijan tuoma euro lisää yritysten liikevaihtoa ja palkkatuloja alueella alihankintaostojen kautta. Estimoinneissa hyödynnettiin aiempaa tutkimusta (esim. Kauppila 1999, 2012 ja 2016; Manka & Wallenius 2014).

Kuva 1: Kuvaus matkailutulon muodostumisesta (Kauppila 2017: kuva 3; muokattuna ja täydennettynä Rinne 1999: kuva 1 sekä Rinne & Saastamoinen 2005: kuva 1)

Keskeiset käsitteet

Matkailijoiden tietyllä alueella käyttämä raha synnyttää **välittömiä** vaikutuksia. Kun yritykset puolestaan tekevät hankintoja alueella muilta yrityksiltä, syntyy **välillisiä** vaikutuksia. Lisäksi matkailun ansiosta – välittömästi ja välillisesti – työllistyneet käyttävät työskentelyalueellaan rahaa, jolloin puhutaan **johdetuista** eli **indusoiduista vaikutuksista**. Kaikissa vaikutuslajeissa syntyy matkailutuloa, matkailutyöpaikkoja sekä näistä työpaikoista palkkatuloja ja niistä edelleen maksettavia palkkaverotuloja. Välilliset ja johdetut vaikutukset muodostavat yhdessä **kerrannaisvaikutukset**. Matkailun **kokonaisvaikutuksista** puhuttaessa tarkoitetaan välittömiä ja kerrannaisvaikutuksia. Keskeisiä käsitteitä ja niiden vaikutusta alueen verotuloihin on havainnollistettu kuvassa 1.

Palkkatulovaikutukset on laskettu kertomalla matkailun synnyttämät henkilötyövuodet keskimääräisellä alan kuukausiansiolla (mediaani) 12,5 kertaa, jotta myös lomarahojen vaikutus saadaan mukaan (ks. esim. Kauppila 2017).

Välittömät henkilöverotulot on laskettu Kuntaliiton ilmoittamien efektiivisten veroasteiden mukaan eli kyseessä on kunnalle vähennyksien jälkeen oikeasti jäävä verotulo. On tosin huomioitava, että verotulosta on jonkin verran vuotoja myös alueen ulkopuolelle, koska kaikki matkailun parissa työskentelevät henkilöt eivät ole kirjoilla seudun kunnissa. (ks. esim. Kauppila 2017). TAK:n matkailutuloluvut kuvaavat siis Hämeenlinnassa vierailijoiden matkailijoiden rahankäyttöä alueella ja siitä syntyviä välittömiä sekä välillisiä tulo- ja työllisyysvaikutuksia.

Tutkimuksen toteuttaja

Tutkimuksen toteuttaja Tutkimus- ja Analysointikeskus TAK Oy on vuonna 1991 perustettu matkailututkimuksiin erikoistunut tutkimusyritys, joka mm. haastattelee vuosittain yli 20 000 Suomessa vierailevaa matkailijaa ja on toteuttanut lukuisia matkailuun ja matkailutalouteen keskittyneitä tutkimuksia ja selvityksiä.